

RAN-2101190104030003
M.S.W. Examination March - 2026
Rural Studies and Development
ગ્રામીણ અભ્યાસ અને વિકાસ

[Total Marks: 50]

સૂચના : / Instructions (1) ઉપરોક્ત દર્શાવેલ વિગતો ઉત્તરવહી પર અવશ્ય લખવી. Fill up strictly the above details on your answer book (2) બધા પ્રશ્ન ફરજિયાત છે. All questions are compusory. (3) પ્રશ્નની જમણી બાજુ ગુણ દર્શાવેલ છે. Right side figures indicate marks of each questions.	Seat No.: Student's Signature
---	--

- પ્ર-1. નીચેના પ્રશ્નના ટૂંકમાં જવાબ આપો. 10**
- 1) ગ્રામ સમુદાયની વ્યાખ્યા આપો અને તેની રચના સમજાવો.
 - 2) ગ્રામ્ય ભારતમાં જમીન સુધારાઓના પ્રભાવ સમજાવો.
 - 3) ભાગીદારી ગ્રામ મૂલ્યાંકન (PRA) વિશે ટૂંક નોંધ લખો.
 - 4) કૃષિ ક્ષેત્રમાં સહકારી સંસ્થાઓની ભૂમિકા વર્ણવો.
 - 5) ગ્રામ વિકાસમાં એનજીઓની શું ભૂમિકા છે?
- પ્ર-2. ગ્રામ વિકાસના તત્વજ્ઞાન અને IRDP, SGSY, અને MGNREGA જેવી મુખ્ય યોજનાઓની ચર્ચા કરો. 13**
- અથવા**
- પ્ર-2. વોટરશેડ કાર્યક્રમો, ડેરી ઉદ્યોગ અને વન બંધુ કલ્યાણ યોજના સમજાવો.**
- પ્ર-3. પંચાયત અને DRDA જેવી ગ્રામ્ય વહીવટી સંસ્થાઓની ભૂમિકા સમજાવો. 13**
- અથવા**
- પ્ર-3. આદિવાસી વિકાસ કાર્યક્રમો ઉદાહરણ આપી સમજાવો.**
- પ્ર-4. સહકારી બેન્કો અને NABARD સહિત ગ્રામ વિકાસની સંસ્થાઓ ચર્ચા કરો. 14**
- અથવા**
- પ્ર-4. ટૂંક નોંધ લખો.**
- 1) કૃષિ ક્ષેત્રમાં મજૂર શક્તિની સ્થિતિ.
 - 2) ગ્રામ વિકાસમાં સામાજિક કાર્યકર માટે જરૂરી કુશળતાઓ.

ENGLISH VERSION

- Q-1.** **Answer the following Questions.** **10**
- 1) Define Rural Community and explain its structure
 - 2) Explain the impact of land reforms in rural India.
 - 3) Write a note on Participatory Rural Appraisal (PRA).
 - 4) Describe the role of cooperatives in the agrarian sector.
 - 5) What is the role of NGOs in rural development?
- Q-2.** Discuss rural development philosophy and major programs such as IRDP, **13**
SGSY, and MGNREGA.
- OR**
- Q-2.** Explain watershed programs, dairy industry, and Van Bandhu Kalyan Yojana.
- Q-3.** Explain the role of rural administration institutions like Panchayat and DRDA. **13**
- OR**
- Q-3.** Explain Tribal Development Programmes with examples
- Q-4.** Discuss about rural development institution including cooperative banks and **14**
NABARD.
- OR**
- Q-4.** **Write the short note :-**
- 1) Situation of labour force in agriculture sector.
 - 2) Skills required for a social worker in rural development.
-